

MECHANIZM "PRAWORZĄDNOŚCI" I VETO DO BUDŻETU

Komentarz Przedstawicielstwa ZPP w Brukseli

Mechanizm praworządności

Zakres stosowania

Zakres stosowania przyszłej regulacji został rozszerzony w stosunku do jej poprzednich wersji. Do tej pory mówiliśmy o Rozporządzeniu w sprawie ochrony budżetu Unii w przypadku uogólnionych braków w zakresie praworządności w państwach członkowskich, natomiast przyjęty 5 listopada projekt został przebrandowany na Rozporządzenie w sprawie ogólnego systemu warunkowości w zakresie ochrony budżetu Unii. Art. 1 określający zakres stosowania został również zmieniony i w obecnym brzmieniu stanowi, że „Rozporządzenie ustanawia zasady potrzebne do ochrony unijnego budżetu w przypadku naruszenia zasad praworządności przez któreś z Państw Członkowskich”. Praworządność jest definiowana zgodnie z art. 2 Traktatu o UE „TUE” (art. 2 projektu rozporządzenia „PR”).

Na potrzeby tego rozporządzenia, o naruszeniach mogą świadczyć: (i) zagrożenie niezależności sądownictwa; (ii) niezapobieganie, niekorygowanie i niesankcjonowanie arbitralnych lub niezgodnych z prawem decyzji władz publicznych, w tym przez organy ścigania, zatrzymując zasoby finansowe i ludzkie mające wpływ na ich prawidłowe funkcjonowanie lub brak zapewnienia braku konfliktu interesów; (iii) ograniczenie dostępności i skuteczności środków prawnych, w tym poprzez restrykcyjne przepisy proceduralne, brak wykonania wyroków lub ograniczenie skutecznego dochodzenia, ściganie lub nakładanie sankcji za naruszenia prawa.

Warunki stwierdzenia naruszenia

Zgodnie z art. 3(1) PR jedynie naruszenia praworządności, które stwarzają ryzyko dla należytego zarządzania finansami budżetu UE lub ochrony interesów finansowych Unii w wystarczająco bezpośredni sposób mogą stanowić podstawę sankcji przewidzianych w PR. Art. 3(2) zawiera listę naruszeń praworządności, które może wywołać sankcje. Zawarte tu przypadki są związane z implementowaniem unijnego budżetu, kontrolą finansową, audytem, prokuraturą, kontrolą sądową decyzji wcześniej wymienionych instytucji państwowych, zapobieganiem nadużyciom finansowym, w tym oszustwom podatkowym, korupcji i innym naruszeniom prawa Unii, oraz nakładanie za nie sankcji, odzyskiwaniem środków nienależnie wypłaconych, skuteczną współpracą z Europejskim Urzędem ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych (OLAF).

Związek Przedsiębiorców i Pracodawców

Zarząd: Cezary Kaźmierczak - Prezes, Marcin Nowacki - Wiceprezes

Środki ochrony unijnego budżetu

Zgodnie z art. 4 PR środki te zawierają: zawieszenie płatności lub realizacji, zakaz zaciągania nowych zobowiązań prawnych, zawieszenie wypłaty rat w całości lub w części lub wcześniejszą spłatę pożyczek gwarantowanych z budżetu Unii, zawieszenie lub zmniejszenie korzyści gospodarczych w ramach instrumentu gwarantowanego z budżetu Unii, zakaz zawierania nowych umów w sprawie pożyczek lub innych instrumentów gwarantowanych przez Unię Budżet.

Art. 4 ust. 3 PR zawiera ważne ograniczenie sankcji: środki ochrony unijnego budżetu muszą być proporcjonalne i określone w świetle ich wpływu na prawidłowe zarządzanie budżetem UE w oparciu o charakter, czas trwania, wagę i zakres naruszenia.

Procedura

- Jeśli KE ma uzasadnione podstawy do podejrzewania że art. 3 został naruszony, wysyła notyfikację do PCz. Procedura jest dostępna tylko jeśli to rozporządzenie to najbardziej efektywny sposób ochrony budżetu UE.
- KE informuje PE i Radę o notyfikacji.
- KE zbiera informacje, PCz ma obowiązek dostarczyć wymaganych informacji i ma prawo przedłożyć swoje obserwacje na temat postępowania w terminie określonym przez KE nie mniej niż 1 miesiąc, nie więcej niż 3.
- W obserwacjach PCz może zaproponować przyjęcie środków naprawczych.
- KE deliberuje nad informacjami od PCz w przybliżonym terminie 1 miesiąca.
- Jeśli KE będzie chciała skierować procedurę do Rady, musi wcześniej skierować sprawę do danego PCz, kładąc szczególny nacisk na proporcjonalność.
- W ciągu 1 miesiąca od obserwacji PCz, KE powinna skierować sprawę do Rady w trybie decyzji wykonawczej.
- Rada ma prawo wnieść poprawki głosując większością kwalifikowaną.

Wpływ na beneficjentów

Art. 4 ust. 3a PR zobowiązuje KE do pomagania beneficjentom z sankcjonowanego Państwa Członkowskiego otrzymać należne im fundusze – powstanie m.in. portal do składania skarg.

Zniesienie środków

PCz może na każdym etapie wprowadzić środki naprawcze i poinformować KE, że przesłanki art. 3 nie są już spełnione. KE jest zobowiązana do okresowych ewaluacji stanu rzeczy. Jest podana procedura zniesienia sankcji.

Konsekwencje zawetowania WFR

Zgodnie z art. 312 ust. 4 Traktatu o Funkcjonowaniu UE („TFUE”), jeżeli rozporządzenie Rady ustanawiające nowy wieloletni budżet nie zostało przyjęte przed wygaśnięciem poprzednich ram

finansowych, pałapy i inne przepisy dotyczące ostatniego roku obowiązywania tych ram przedłuża się do czasu przyjęcia tego aktu.

Art. 315 TFUE podaje więcej szczegółów nt. procedowania bez budżetu w danym roku:

- Jeśli na początku roku budżetowego budżet nie był jeszcze ostatecznie przyjęty, wydatki mogą być dokonywane miesięcznie na rozdział **w granicach jednej dwunastej środków przyznanych w ramach danego rozdziału budżetu w poprzednim roku budżetowym**, przy czym kwota ta nie może przekraczać jednej dwunastej środków przewidzianych w tym samym rozdziale w projekcie budżetu.
- **Rada, na wniosek Komisji, może upoważnić do dokonywania wydatków przekraczających jedną dwunastą.** Rada niezwłocznie przekazuje decyzję Parlamentowi Europejskiemu.
- Decyzja, o której mowa w akapicie drugim, przewiduje niezbędne środki w zakresie zasobów dla stosowania niniejszego artykułu, w poszanowaniu aktów, o których mowa w artykule 311. Wchodzi ona w życie trzydziestego dnia od jej przyjęcia, jeżeli w tym terminie Parlament Europejski, stanowiąc większością głosów wchodzących w jego skład członków, nie zdecydował o ograniczeniu tych wydatków.

Przedstawicielstwo ZPP w Brukseli